

Web Kerikata.hu

Egy évforduló ürügyén a tanári fizetésekről

(Új Katedra, 1993. szeptember)

© 1993 Ambrus Attiláné Dr. Kéri Katalin egyetemi docens

Már nyári szünet van, de a pedagógusok pihenése nem felhőtlen. A nyári napfényt elhomályosítja fizetésrendezésük halogatása, a közalkalmazotti törvény elodázása.

A legkülönbébb sajtótermékek lapjai hangosak a tanárok jogos követeléseitől, a Heti Világgazdaság június 12-i száma például tanulmányos és elgondolkodtató összehasonlításokat közöl Európa más országainak pedagógusbéreiből.

Talán kevesen tudják még a mai tanárok közül is, hogy a neveléstörténet tanúskodik hasonló időszakokról, többször és túl sokszor „játszottak” már a pedagógusok türelmével ebben az országban. Több eseményt és számos forrást idézhetnek az elmúlt száz év neveléstörténetéből, most mégis egy pontosan száz éves baranyai iratot szeretnék kiemelni, egy levelet, melyet a megye neves pedagógusai írtak az egyik országgyűlési képviselőnek.

A levélben tanári fizetésemelést kérnek, összevetve a pedagógusi béreket a köztisztviselők bérével. *(1893-ban az 1868-as 38. tc. volt érvényben, amely szerint a tanítók 200 ill. 300 Ft fizetésben részesültek, a parlament pedig a hivatalnokok bérét 600 Ft-ra akarta emelni.)*

Levelükben az aláírók kifejtették, hogy a tanítótól az állam elvárja azt, hogy hosszú éveken át tanuljon, munkába állva pedig „... a népet szellemileg képezze, erkölcsileg nevelje, a magyart hazafiassá tegye, a más nyelvűeket magyarosítsa, legyen tanácsadója, oktatója az okszerű gazdálkodásban, (...) tanítsa az egészségtant, buzgólkodjék járványok esetében, alapítson népkönyvtárakat, stb.”

A levél írói szerint egészen elképesztő, hogy miközben az állam létét *(az állam saját véleménye szerint is!)* erkölcsi, anyagi és nemzeti tekintetben a tanárok biztosíthatják, cserében nem kapnak megbecsülést, kedvezőtlen anyagi körülmények között élnek, művelődésre sem idejük, sem pénzük nem jut.

Az iratszerint mindennek messzemenő következményei lehetnek, várható a tanári munka eredményességének csökkenése, a tanárok pályaelhagyása, ennek kapcsán gyengébb képességű, képzetlen tanerők pályára kerülése. És mindenképpen következménye az oktatási szint romlása, a nemzet kulturális hanyatlása.

1893-ban az ilyen – és ehhez hasonló – levelek is hozzájárultak ahhoz, hogy rendezték a tanári fizetéseket, de ez olyan csekély mértékű volt, hogy 1907-ig, a Lex Apponyi kihirdetéséig százával születtek újabb iratok ezügyben.

Jellemző egy 1905-ben íródott vers, mely a Pécsi Közlönyben jelent meg, bizonyos „Hegyháti” tollából:

„Kincsem, mi van, nem féltém,
Ha ajtóm tárva bár,
És tolvaj éjsötétben
Préda után, ha jár,
Elkeüli az házam,
Én nyugton alhatok,
Nem lop meg engem senki,
Hisz tanító vagyok.”

E kép talán kissé eltúlzott, az 1893-as irat talán kissé poros ma már, de bizonyíték arra, hogy a történeti források is segítségül hívhatóak mai problémáink árnyaltabb és teljesebb megértéséhez, még akkor is, ha az elemzésükkel foglalkozó kötetek váratnak magukra. Igaz, hogy úgysem tudnánk ezeket megvenni, mert aligha telne rá...

Dr. Kéri Katalin
JPTE-BTK Neveléstudományi Tanszék
(Havi 12.600 Ft nettó)

Pécsi Tudományegyetem — BTK – Neveléstudományi Intézet – Nevelés- és Művelődéstörténeti Tanszék

H-7622 Pécs, Ifjúság u. 6. — Tel: (72) 503-600 / 4366

© Dr. Kéri Katalin tanszékvezető egyetemi docens, 2004 (kerik@btk.pte.hu)